

DE VIATGES I GEOGRAFIES
SOBRE EL CICLE DE POEMES «COL·LECCIÓ» DE MICHAŁ
SOBOL

Versió per Xavier Farré

El viatge i l'observació són una de les línies més fructíferes en la literatura. Presentar l'altre com a exòtic, com a estrany és, des del Romanticisme especialment, una de les tasques a què s'apliquen més els recercadors d'aquells territoris inexplorats per molt que fossin a la vora. De fet, visions que encara seguim tenint de conceptes com els Balcans, sense anar gaire lluny, estan farcides d'aquest imaginari tergiversat i coix que s'ha anat sedimentant al llarg d'anys en què en lloc de conèixer cada cop es desconeixia més. Era un viatge a l'inrevés.

En tots els viatges, necessitem aquell punt d'exotisme, de raresa que ens fa tornar a observar l'objecte, el paisatge, la gent de bell nou, sota un altre prisma. I això pot ser tant quan entrem en un terreny desconegut com quan ho fem des del nostre llinar i no avancem més que unes quantes passes. La distància respecte el que observem ens aporta l'estranyesa. Si tenim un lloc ple de referències culturals, amb una presència abassegadora, la tasca serà tant o més complicada, s'entrarà en una altra dimensió. Posem per cas que el lloc és Itàlia. Què es pot dir que no estigui ja tot regirat de dalt a baix? Però la mirada del poeta sempre pot introduir un element nou, diferent, no necessàriament més esclaridor, però sí més viu, colpejador. Aquesta és la idea que un lector pot trobar en el cicle de poemes «Col·lecció», del poeta polonès Michał Sobol, on estableix un diàleg amb la tradició del viatge a Itàlia i la tradició literària i la visió que es té d'Itàlia a Polònia.

Un dels llibres més coneguts del poeta polonès Zbigniew Herbert pertany al terreny de l'assaig. Va ser el primer assaig que va publicar, i se centrava en l'art i la història en dos mons culturals, a França (amb una presència molt marcada del Sud, del que era Occitània, de la influència encara dels trobadors i la croada contra els albigesos que acabà amb la batalla de Muret) i Itàlia. L'arquitectura, la història i la pintura eren els eixos a través dels quals Herbert traçava un recorregut. El títol del llibre era ja una manera de plantejar la visió de la predominança cultural i d'ironitzar-hi ensems, *Un bàrbar en el jardí*, el bàrbar és, no cal dir-ho, el visitant de les terres ignotes del Nord, o de l'Est d'Europa (per molt que sigui del tot Central) que es troba en el bressol de la cultura, en el jardí. I el bàrbar admira les grans creacions.

Herbert pertany a una generació gairebé irrepètible de creadors polonesos (no tan sols poetes, sinó també compositors, pintors, cineastes, filòsofs) que entraven de ple a dialogar amb la tradició occidental, i aquesta els integrava. Per molt que hi hagués aquell punt d'ironia en el llibre d'assajos esmentat, sabia l'autor que en formava part com ningú altre, però que també li havia estat vedat el coneixement directe per qüestions polítiques, per la fèrria divisió que representava el teló d'acer.

Uns anys més tard, s'esfondra aquella divisió política, s'obren fronteres, els viatges ja són possibles sense haver d'esperar que uns funcionaris t'obliguin a anar cada dos per tres a presentar documentació o a mantenir una «conversa» perquè després et deneguin qualsevol tipus de sortida del país.

En un d'aquests viatges Michal Sobol, un poeta d'unes quantes generacions més tard que Zbigniew Herbert, emprèn la idea de fer un recorregut poètic d'Itàlia a diversos nivells. A diferència de Herbert, ja no és l'admiració retuda a les grans obres de l'art el que presenta sinó fins i tot la inutilitat d'aquestes per salvar-nos de la barbàrie. No hi ha la distinció del títol de Herbert, la barbàrie és arreu i es troba dins i fora del jardí.

El títol general del cicle, «Col·lecció», els títols de cada un dels poemes, «Objectes» i el primer vers del primer poema: «Aquestes ciutats com insectes en la col·lecció d'un entomòleg» aporten el que serà el to general en tota la successió. 12 poemes dels quals vuit tenen dotze versos i quatre onze. Tota una uniformitat que es presenta en aquests versos llargs, com tot un bloc, com si cada poema fos una pedra cantonera per aixecar tot l'edifici. I la visió d'un entomòleg, que porta a la ment la primera referència literària d'una sèrie que es va multiplicant, va creixent exponencialment a mesura que avança el text. Ens podem imaginar com un analista tan curós, maliciós i fins i tot pèrfid, un Vladimir Nabokov que va

clavant les agulles i va passant revista a tot el mostrari. Això és el que farà Sobol en aquests poemes, com si fossin les ciutats elements dissecats, però que amaguen una història en si mateixes. D'aquí, de la dissecació de les ciutats surten les imatges d'insectes que van poblant també els poemes. Són ciutats petrificades que es descobreixen cada cop en un parell d'al·lusions (no més, per poder identificar la ciutat). L'autor va deixant els elements necessaris per poder seguir el recorregut, però no importa tant aquest recorregut (que encetem com a mig bàrbar en aquest bàrbar jardí del pòsit cultural) com la mirada que hi projecta. Plena d'ironia, i amb el subjecte derrotat, el protagonista que hi apareix té una identitat del tot confusa i trencada, que és tal com van funcionant els poemes, a través d'un discurs trencat, d'associacions que poden semblar, en primera instància, una mica arbitràries. Aquesta identitat és la que es confronta de nou amb la visió que esmentàvem abans del bàrbar que presentava Zbigniew Herbert. La certesa d'aquesta divisió s'ha esfondrat del tot. És un poema (tot el cicle) que posa en dubte la construcció de qualsevol identitat, tant la fictícia del personatge com també la que podrien tenir les ciutats.

El to, la manera de relatar, la distància, la ironia, l'estructura concatenada de les al·lusions dins els poemes remetent a diversos poetes, les altres figures tutelars amb què dialoga el poema. Una és Joseph Brodsky, especialment en les seves «Elegies romanes» (però no únicament en aquestes, sinó també en els altres cicles del poeta rus). Ressona de manera clara en el tercer poema, sobretot en la imprecació que és gairebé epistolar (o potser en té només la forma): «Marc, / si tu veiessis de què ets avui dia patró i com aquesta bellesa / inútil esdevé encara més bella, i el mal *que fa* tot això». Hi ressona també el Romanticisme, hi ressona Keats, de vegades es pot arribar a tenir la sensació que el cicle és una enorme caixa de ressonància on han acudit diverses veus de la tradició poètica occidental i van sortint de manera disfressada, canviada. Una altra figura que es pot rastrejar en el poema és la de W. H. Auden, especialment el de «Thanksgiving for a Habitat» per la manera discursiva que presenta, per com passa d'un tema a l'altre sense transició, aspecte que Sobol porta fins a un límit, un exemple força clar d'això és el poema «Objecte V». En aquest poema a la vegada es pot percebre un recurs molt habitual, els marcadors de la dixi, comença amb un «Aquí» que és el que planarà per tot el poema (funciona com el «Aquestes ciutats» de tot el començament).

La superposició de plans que esdevenen simultanis recorre de cap a cap tots els poemes, com es pot veure en «Objecte IX» o en «Objecte X», en aquest diàleg amb la tradició literària Michal Sobol tesa l'escriptura del poema fins a un límit. De fet, aquesta transposició de plànols enllaça amb la pintura especialment, amb les arts simultànies, i la

xarxa de referències i de jocs de tot el cicle es va fent més espessa. En un poema com «Zone» de Guillaume Apollinaire ja són presents aquests canvis, aquest intent de reflectir en el llenguatge, en el poema, que és lineal, la simultaneïtat de la pintura, empresa impossible per la pròpia naturalesa de les eines de què se serveixen cada una de les arts però que aporta resultats molt interessants.

És en aquest mateix poema «Objecte IX» on s'entronca un altre dels elements de diàleg del poema de Sobol, en els últims versos tenim:

[...] que oblidaren què és la pols còsmica
i de quines proporcions de foc i de matèria va parlar
a la classe de física el mestre del poble i un sacerdot embogit
esgaripant que hi ha una sola vil·la on és possible refugiar-se.

La ruptura que es produeix entre la ciència i la religió, i que afecta de ple la poesia, una ruptura que es fa palesa completament en el segle XIX i que va representar una de les reflexions poètiques més fructíferes vehiculades en l'obra de Czeslaw Milosz. L'autor polonès l'anomena l'erosió de la fe. I comenta: «És com si en una imatge de la vida, tradicional, s'hi superposés una altra imatge, científica, que no es pot conciliar amb la primera, i aleshores provoqués un estat constant d'angoixa que sorgeix quan la ment no pot fer front a les contradiccions i es retreu a si mateix manca de conseqüència». Davant de la catàstrofe, de la destrucció, la confrontació entre les dues imatges, els dos mons es fa molt més evident, com ho demostra el poema de Sobol.

El cicle «Col·lecció» no és tan sols un viatge del suposat bàrbar a la terra de cultura i que transmet la seva visió concreta, és un viatge molt més ampli, és un viatge a través de la tradició i a través de la història d'un bressol cultural que és el que ens ha creat. Tot a partir d'al·lusions, d'imatges poderoses, d'un discurs quasi narratiu que va enllaçant èpoques i geografies en una sola seqüència sintàctica, i aquesta s'allargassa també com si volgués resseguir els meandres del pensament i de la història.

La multiplicació de lectures que es podrien extreure d'aquest poema, la introspecció i la prospecció en aquesta espècie de pou que és cada cop més fosc i més pregon no ens deixen indiferents. Reclamen un esforç per entrar en el poema, per desllorigar-ne les referències, o els canvis del discurs. No és necessari, com en tot poema, arribar-ho a entendre tot, les sensacions amb què ens deixa, les intuïcions formen part de l'experiència de l'acte creatiu com és qualsevol lectura.

KOLEKCJA

Okaz I

Te miasta jak owady w kolekcji entomologa,
o rozłożonych skrzydłach, punktach kardynalnych
na rogach, i ciasnym środku, w którym sztywno tkwi
szpilka z lysą główką księżycy. Tylko ta kruchość
o tyle większa, że prawdopodobnie żaden inny osobnik
tego gatunku nie ocalał, ciche życie, które podtrzymują
drobne usługi i handel owocami morza na obrzeżach
zabytkowych dzielnic, tam, gdzie na przykładzie nadlamany
obcym ciałem pancierz przechodzi w gładki i błyszczący
chitynowy płaszcz, nowoczesność, i gdzie na skuterach
vespa młodzi kondotierzy wyrywają torebki z rąk grubych
uśpionych upałem dam, przybyłych tu zobaczyć papieża.

COL·LECCIÓ

Objecte I

Aquestes ciutats com insectes en la col·lecció d'un entomòleg,
d'ales esteses i punts cardinals a les antenes i d'un centre estret
en què rígidament hi ha l'agulla clavada del calb caparró
de la lluna. Tan sols una fragilitat tan gran que tal vegada
cap altre espècimen del mateix gènere no se salvà,
una vida silenciosa que mantenen els serveis mínims
i el comerç de marisc en les perifèries dels barris històrics,
allí on com a exemple una closca trencada d'un cos aliè
esdevé un suau i brillant abric cuticular, la modernitat,
i allí on uns joves *condottieri* amb vespes arrabassen
les bosses de les mans a grasses dames adormides
per la xafogor que havien vingut a veure el papa.

Okaz II

Pod powiększającym szkłem chuda włoszka o czerwono pomalowanych paznokciach kładzie na wagę śliskie ośmiornice i gdy widzi młodego turystę onieśmiałego tym pięknym obrazem oblizuje palce. Wyzywające zachowanie wskazuje wprost na kobietę po przejściach, pośrednio na garnizon marynarki wojennej i dużą rotację kadry oficerskiej lub szeregowych żołnierzy, wysyłanych wciąż na zagraniczne misje; turysta na jakieś jednak muzeum w szczelinie między blokami z nielicznymi eksponatami, które ocalały po ciężkim bombardowaniu; szkło na szczegól i nieodwołalne odkształcenie przedmiotu, gdy używasz oczu.

Objecte II

Rere una lent d'augment una italiana prima d'ungles pintades de vermell posa a la balança pops llefiscosos, i quan veu un jove turista empegueït per aquesta bella imatge, es xucla els dits. Una actitud provocativa que indica un passat amb problemes, directament a la guarnició de la marina i una gran rotació del cos d'oficials o de soldats rasos, destinats un i altre cop a missions a l'estranger; el turista en algun museu, en una escletxa entre els blocs dels expositors amb les poques peces salvades d'un fort bombardeig; una lent per al detall i la irremissible deformació de l'objecte en fer servir l'ull.

Okaz III

Chore zwierzę nie powinno stać po kolana w tak brudnej wodzie, choćby było lwem. Zwłaszcza gdy do zaropiałych oczu mu zagląda nieustępliwy człowiek mucha, rozmnożony tak w ostatnich latach lub tylko powielony, ale zawsze w słuchawkach na uszach dla skuteczniejszego niesłyszenia ryku. Jego grzywa półzanurzona czerwienieje nad płowym piaskiem laguny, bo cud zachodu jak jąkała powtarza ten sam rytuał utrwalony już dawno na płótnach, wyleniałym ogonem odgania insekty gdzieś znad malarycznej zatoczki z odnowionymi ruinami factorii dla handlu colą. Marku, żebyś ty wiedział czemu dziś patronujesz i o ile bardziej to bezużyteczne piękno pozostaje pięknem i *jak* boli.

Objecte III

Un animal malalt no hauria d'estar fins als genolls en una aigua tan bruta, encara que sigui un lleó. Sobretot quan als ulls lleganyosos l'observa inflexible l'home mosca, tan reproduït els darrers anys o tan sols multicopiat, però sempre amb uns cascos a les orelles per a no sentir més eficaçment el rugit.

La seva crinera mig enfonsada s'enrogeix sobre la sorra lleonada de la llacuna, perquè el miracle de la posta com un quec repeteix el mateix ritual fixat de fa temps en les teles, amb la cua esclarissada espanta insectes en algun lloc d'una badia palúdica amb les ruïnes restaurades d'una fàbrica per comerciar amb cola. Marc, si tu veiessis de què ets avui dia patró i com aquesta bellesa inútil esdevé encara més bella, i el mal *que fa* tot això.

Okaz IV

Ta mądrość długodystansowca. Sklębiona w podziemiu potępiona połowa ludzkości, zanurzona w lodzie, reszta mniej więcej w równych proporcjach rozmieszczona w lepiej ogrzewanych rejonach. I na przestrzeni kilkuset stron druku żadnej szczeliny, okazji do rzucenia szybkiej efektownej myśli, same obrazy, jakby bardziej realne i dopracowane w każdym szczególe skamieniałe echa tego, co na powierzchni upudrowane różowawym pyłem wietrzejących wzgórz, spadającym na miasto, gdy czasu jaki pozostał do odjazdu wystarczy zaledwie by zobaczyć na rogu jakiegoś zamienionego w muzeum budynku wmurowaną tabliczkę z napisem, że tu mieszkał Dante.

Objecte IV

Aquesta saviesa del corredor de llarga distància. Amuntegada als soterranis mitja humanitat condemnada, enfonsada en el gel, la resta instal·lada més o menys en idèntiques proporcions en regions més ben escalfades. I en un espai de centenars de pàgines impreses cap escletxa, cap ocasió de llençar un ràpid i efectiu pensament, sols imatges, com si fos més real i treballat en cada detall els ecos petris del que en la superfície està ple d'un polsim rosat de les muntanyes erosionades que cau a la ciutat quan amb el temps que ens queda per marxar a penes podem veure a la cantonada d'un edifici convertit en museu una placa encastada amb la inscripció que aquí va viure Dante.

Okaz V

Tu próbowano okraść nie tylko mnie, tu zrozumiałem
co czuje kobieta, kiedy przysadzisty drab owłosioną ręką
boksera witał mnie w imieniu tonącego w śmieciach miasta,
gdy druga otwierała suwak szukając czegoś czego nie było
w zawieszanej na pasku od spodni portmonetce. Bliskość
wulkanu tłumaczy pęd ku doczesnym uciechom i niedbłość
o to co będzie potem, gdy pełne nieczystości worki napuchną
lżejszym od powietrza gazem i zakryją niebo. Tymczasem,
o którym mówi poeta, że jest najważniejszym z czasów,
młode prostytutki próbując odwrócić niekorzystną karmę
instruują mnie w jaką szparę wrzucić monetę, by zabłysło
światło przed obrazem, który namalował ten lotr Caravaggio.

Objecte V

Aquí no només a mi m'han intentat robar, hi he entès
què sent una dona quan aquell sac de músculs i mà
peluda de boxador m'ha rebut en nom de la ciutat enfonsada
en la brossa, i amb l'altra obria la cremallera buscant alguna cosa
inexistent en la cartera penjant del cinturó. La proximitat del volcà
explica la tirada a les escapades temporals i la despreocupació
de què vindrà després quan bosses plenes de brossa s'inflaran
d'un aire més lleuger que el gas i taparan el cel. Mentrestant,
en aquests temps que el poeta diu que són els més importants,
unes joves prostitutes que intenten capgirar el karma desfavorable
m'instrueixen en quina ranura s'ha de posar la moneda perquè s'encengui
el llum davant del quadre que va pintar aquell canalla de Caravaggio.

Okaz VI

W tym coś zaczyna brązowieć. Nie, to tylko zieleń ustąpiła miejsca czemuś co było tu wcześniej, przed głośną zmianą rachuby czasu. Zresztą nie tylko chlorofil wyblakł jak dolar w kieszeni po kąpielu w pralce w tym tak późnym sierpniu w najdalszym krańcu słynnego z butów buta, jakby gwałtowne hamowanie pociągów na stacji, za którą już nic poza morzem, zdzieralo więcej niż gdzie indziej rdzy z torów, która pokryła miasto. Ta natychmiast rzucająca się w oczy starsza niż świat bieda, którą uzasadnić mógłby jakiś znany z doświadczenia opuszczony kombinat, ale taki nigdy tu nie istniał.

Objecte VI

Alguna cosa comença a ser color marró. No, tan sols el verd ha cedit el lloc a una cosa que hi havia abans, anterior al canvi cridaner del recompte del temps. A banda, no tan sols la clorofil·la ha perdut color com un dòlar a la butxaca un cop ha passat per la rentadora d'aquest agost tardà en l'extrem més llunyà de la bota més famosa, com si una frenada brusca dels trens a l'estació (rere la qual ja no hi ha res més que el mar)hagués arrencat, molt més que en altres llocs, el rovell de les vies que cobria la ciutat. És una evident pobresa sobtada, més antiga que el món, la que podria justificar un combinat desert que coneixem per experiència, però aquí mai no n'ha existit cap.

Okaz VII

Tylko krzywizna nie potrzebuje racji, jak coś co uparcie trzyma się pionu lub po wariacku, gdy wszystko wokół popada w ruinę, walczy o kąt prosty dwóch ostatnich ocalałych belek. Gęsta zmierzwiona trawa podlewana częstym tu deszczem, na której jak na polanie w lesie rozkładają ręczniki zmęczeni turyści, w zupełności tłumaczy tę wieżę. Sęk, który zmurszał i w obumarłym drzewie pozwolił dzięciolowi wykuć dziuplę, zwietrzała na pustyni skała grzyb lub wapienna maczuga w jurze będą za lat x dla kogoś podobnego do mnie czymś, co jak ten poryty przez korniki czasu, zbieleły w słońcu marmurowy pień, nie wzbudzi większego zdziwienia.

Objecte VII

Tan sols la curvatura no necessita raó de ser, com una cosa persistent que segueix la plomada o embogeix quan tot al voltant cau en ruïnes, lluita per un angle recte de les dues últimes bigues que s'han salvat. L'espessa herba embullada que la pluja freqüent d'aquí rega, on en una clariana del bosc els turistes cansats posen les seves tovalloles, explica a la perfecció aquesta torre. Un nus podrit en un arbre mort ha permès a un picot fer-hi un forat, una roca esmicolada al desert un fong una penya calcària al juràssic seran d'aquí x anys per a algú semblant a mi com aquest tronc marmori, excavat pel corc del temps, emblanquit al sol, no despertarà gaire admiració.

Okaz VIII

Skojarzenie z gruszką bergamotą i natrętne, krążące
jak samolot nad sadami w alpejskich dolinach, pytanie
czy Duce lubił gruszki. W świąteczny poniedziałek,
kiedy muzea na wzgórzu są szczelnie zamknięte
i domorosły wybraniec muz, które w tym dniu mają
wychodne, może spokojnie spacerować, bez celu,
sam jeden, szerokimi alejami, przebitymi przez próchno
zabytkowych dzielnic specjalnie dla przemarszu
kolumn tysięcy wpatrzonych w wodza ludzi, jedzących
gruszki, i oddychać z ulgą, o ileż bezpieczniej tutaj
niż w ciemnych zaułkach, w które będzie musiał wejść.

Objecte VIII

Una associació amb la pera bergamota i la pregunta
obsessiva, que em volta com un avió sobre els camps
en les valls dels Alps, de si al Duce li agradaven les peres.
En un dilluns festiu, quan els museus al turó estan
tancats i forrellats i el diletant elegit de les muses
(que aquest dia tenen esbarjo) pot passejar
tranquil·lament, sense cap pla, ell sol, per les amples
avingudes travessades per la corcadura dels barris
antics especialment destinades a la desfilada de columnes
de milers de persones menjant peres i amb la mirada
fixa en el cabdill, i respirar amb alleujament, molt més
segur aquí que en els foscos carrerons on haurà d'entrar.

Okaz IX

Wciąż słyhać jak ziemia drży, jak Wezuwiusz pluje
na Pompeje i wszyscy bieżną szukając kryjówki,
jak dzieci, na dworze, pod mosiężną w tej chwili tarczą
niebosklonu, pod kamiennym murem lub figowym
drzewem, z którego nawet liście jak ptaki uciekły,
dosłownie, jak dzieci sprawdzamy, czy ten odlew
to prawdziwe ciało z mieszaniny krwi, potu i mięśni,
czy tylko gaszone deszczem wapno i popiół, jak dzieci
my i oni, które zapomniały czym jest gwiazdny
pył i o jakich proporcjach ognia i materii na lekcjach
fizyki mówił wiejski nauczyciel i oszalały kapłan
wrzeszczący o jakiejś willi, że tylko tam schronienie.

Objecte IX

Encara se sent com tremola la terra, com el Vesuvi escup
sobre Pompeia i tots corren buscant aixopluc, com els nens,
al carrer, sota el que en aquest instant és un disc de llautó
del firmament, sota un mur de pedra o una figuera
d'on fins i tot s'han escapat les fulles com ocells,
literalment, com els nens comprovem si aquest motlle fos
és un cos autèntic d'una barreja de sang, suor i músculs
o tan sols una pluja de calç i cendra apagada, com nens
nosaltres i ells, que oblidaren què és la pols còsmica
i de quines proporcions de foc i de matèria va parlar
a la classe de física el mestre del poble i un sacerdot embogit
cridant que hi ha una sola vil·la on és possible refugiar-se.

Okaz X

W takim miejscu można zająć się historią, szukając w książce telefonicznej swojsko brzmiących nazwisk lub na molo, przekształconym w spacerowy deptak, poczuć, że teraz już na pewno jest się w tym najdalej na zachód wysuniętym kawałku monarchii i że także tu, nie tylko pod Troją czy w Dublinie, może się rozpocząć wędrówka Ulissesa, czytaj, kamieniarskiego mistrza spod Sanoka, Walentego Sroki, próbującego wprowadzić wreszcie jakiś ład w tym do niedawna jeszcze ciasnym włoskim mieście, z prawdziwie chłopską zawziętością, tak, że gdy syreny ogłaszają odjazd ostatniego parowca, on wali młotkiem w krzywy bruk i niczego nie słyszy.

Objecte X

En aquest lloc un es pot ocupar de la història, buscant
a la guia de telèfons cognoms que li sonin familiars
o al moll, transformat en un passeig marítim,
sentir que ara ja s'és, segur, en el bocí més allunyat
a l'oest de la monarquia, i que també aquí,
no tan sols a Troia o a Dublín, pot començar
la travessa d'Ulisses, llegeixi's del mestre pedrer
de Sanok, Walenty Sroka, que va intentar introduir
algun ordre en aquesta ciutat italiana tan estreta
no feia gaire, amb una tossuderia de pagès tan autèntica
que quan les sirenes anuncien la sortida del darrer vapor
ell colpeja l'empedrat tort amb un martell i no sent res.

Okaz XI

Już na wstępie uznałem to podupadłe miasto za szczególnie predestynowane i orbitalny tor autostrady poprowadzonej na betonowych słupach ponad starą zabudowę miał w tym niemały udział. Bo jeżeli obywatel tego miasta, syn zwykłego tkacza, odkrył już raz Nowy Świat, rzecz w każdej chwili mogła się powtórzyć. Zgoda, że poza wielkim obrazem Rubensa w ołtarzu, przedstawiającym to jedyne, wykonywane tylko raz cięcie, jakim jest obrzezanie, do oglądania tu niewiele. Ale jedno i drugie, kreślące łuk jak tonsura na czaszce mnicha, jest być może tym cierpliwym ćwiczeniem w... pierwszym krokiem ku...

Objecte XI

Ja al principi considerava aquesta ciutat en decadència particularment predestinada i el pas orbital de l'autopista en columnes de ciment per sobre d'antigues construccions hi ha tingut força a veure. Perquè si un ciutadà d'aquesta ciutat, fill d'un simple teixidor, va descobrir un cop el Nou Món, això es podria repetir en qualsevol moment. D'acord, a banda del gran quadre de Rubens al retaule en què presenta aquest tall únic, realitzat un sol cop, com és la circumcisió, aquí no hi ha gaire cosa a veure. Però l'un i l'altre, que tracen un arc com la tonsura en el crani d'un monjo, són potser aquest exercici pacient en... el primer pas cap a...

Okaz XII

Kto tu pokutuje? chyba nie ja. Kto ma zimne kobaltowe
oczy z kamienia? Komu przez miód alabastru światło
na grób splywa? To naszej wiary świętej pierwsi na półwyspie
krzewiciele: Galla Placydia, Cesarz i Cesarzowa Teodora,
do których orszak z darami się zbliża. Tymczasem na rowerach,
bo to płaska wciąż ziemia, po gładkim asfalcie między centrum
a mauzoleum młodzi jeżdżą, wciąż w ruchu, byle przegnać
upierdliwe komary. Podobnie i ja z mapą na głowie idę
w tamtą stronę, hieratyczny, wciąż pomiędzy i bez punktu
odniesienia niepewny, czy zbliżam się, czy tylko mącę nogami.

Objecte XII

Qui fa penitència aquí? No pas jo. Qui té uns petris ulls de fred cobalt? A la tomba de qui descendeix la llum per la mel de l'alabastre? Són els primers que propagaren a la península la nostra santa fe: Gal·la Plàcidia, Cèsar i l'emperadriu Teodora, als quals s'acosta un seguici amb presents. Mentre, en seguir sent una terra plana, uns joves van en bicicleta pel llis asfalt entre el centre i el mausoleu, sempre en moviment, tan sols per deixar enrere els emprenyadors mosquits. També jo, amb el mapa al cap vaig en aquella direcció, hieràtic, sempre enmig i sense un punt de referència, sense saber si m'hi apropo o si tan sols confonc les cames.

Xavier Farré (1971) poeta, traductor. Ha publicat cinc llibres de poemes i ha traduït més de 20 obres del polonès i l'eslovè al català i al castellà. Tradueix poesia, assaig, teatre i prosa de ficció. Treballa a la Universitat Jagellònica de Cracòvia. Es pot consultar una llista ampliada de traduccions a: <http://xavierfarreabcd.blogspot.com/p/sobre-lautor.html>

Els articles d'aquest número 4 de la revista *Veus baixes*,
publicats al maig de 2017,
amb ISSN 2254-5336,
es publiquen amb llicència Creative Commons:
se n'autoritza la reproducció sempre que se'n citi l'autor,
que sigui sense propòsits comercials
i que no se'n facin elaboracions derivades

